

עין משפט
גַר מצוה

לד א מיי פ"ו מהל' קרבן פסח הלי"א

לה ב מיי פ"א מהל' מחוסרי כפרה

הלי"ט:

לו ג מיי פ"ט מהל'

טומאת מת הלי"ג:

גוסחת הריב"ן

אן טומאת התהום למיסתר
הס"ד ואח"כ מה"ד מתיב:
אן ועמא בקבר התהום ועדיין לא:
אן מוקמינן ליה פס:
דן דטריה אבל לעושה עמך דלא מחוסר ולא כלום והוי בחזקת טהור:
הס"ד ועמא בקבר התהום א לימא למסר דלא מחוסר ולא כלום והס"ד והס"ד הא מחוסר הערב שמש ויהי בחזקת טמא הס"ד ואח"כ מה"ד שמשא ממילא ערבא ומכאן דלא מחוסר ולא כלום דין הס"ד:
אן ואמר:
דן שמוני של ראשונה:
טן פ' ט:
אן דתוך מלאת:
אן טומאת לידה:
אן מדיבט בתולה שלט היה ידוע מעולם אלא ונמצא עכשיו ומשכב כדרכו לא יושב סי:
מן ומתפרו לנמוק אחר כי ומותר לו להולכו לנמוק אחר שילדה וכן:
אן נפליט מתחלת:
אן מנעת אורח כי בתחלת מ' והשליש בסקף מ' כדלמיך צננא מתחל ללידה ממתינן והכא דקא מוקיט לה ארבעה סי:
אן שנפתח למוכו שצוכין לאורך כי שמש אעו שם שמי:

פ' הרא"ש

ראתי"ל הא אוכלי' הוי שרץ ע"ג שכבת דומ מהו ואת"ל כיון דמתקריא בשעריקה בין הדינן הוי זי אוכלי': שרץ על מי חטאת ומי חטאת צפין ע"פ הדימ.
מי אכרי' לא רדניא משעריקה הוא וטומאה סמיכתא היא שגם מי חטאת מטמאים אבן דמי חטאת כיון דאפר מעורב בתו והוא קצת עב מהו כי אוכלי': אמר רב המנונא נזיר ורעושה פסח שהלכו בקבר התהום ב'י שלהן כגון נזיר שמשא שרץ והוה ושנה אורי' ובו ביום נבר על קבר התהום ולא נודע לו עד שתשליט נזירותו והביא קרבנותיו אינו סותר:
מתיב רבא לישתא ממשא מת טמא.
אלמא טומאת התהום סתרת כל ז' א"ל אביי מודינא לך בנוי שמחוסר תגלחת.
הלך אפי' טבל כיון דמחוסר תגלחת סותר ובהכי איירי מתני':
אבל רב המנונא איירי אחר שטבל וגילהו ופקסה הימנו טומאת ידו והיה ה"מ לשוניו מתני' בשלא טבל אלא וברחא טפי אשמתי' דאפי' טבל כל זמן שלא גלח סותר:
א"ל רבא ויהי' אגא מודינא בעושה פסח דלא מחוסר ולא כלום.
רבא פריך דאכילי דאמר דמורה רב המנונא במחוסר תגלחת סותר ואיהו איירי בשגילה.
וקא"ל רבא אף אגא מודינא בעושה פסח דלא מחוסר מירי.
וא"כ מ"ל קמ"ל דרב (כהנא) [המנונא] מלחא דפשיטא היה כיון שגלח וטבל הנוי ורעושה פסח דחו לא סתר.
וה"ה דהמ"ל כיון שטבל מהי' לימירא אלא נקט עושה פסח דלא מחוסר טהור וטהור (כהנא) [המנונא] דאפי' קרו ביה חזקת טהור והשיב לו רבא דאין זו ברובא דשמשא ממילא ערבא.
כן ג"ל לקיים גריסת הספירם כי ראייתו שמחקהו כל המפרשים:
ואף אביי הדר ביה.
מהאי דקאמר מחוסר הערב שמש:
דתינא יום מלאת תביא.
פי' לידתה נקבה שהפילה יום פ"א תביא ב' קרבנות:
תוך מלאת לא תביא אם הפילה תוך פ"א לא תביא כדודשי' במס' נדה (דף ט)
זאת תורת היולדת מלמד שמביאה קרבן א' על לידת הרבה:
יכול תביא קרבן א' על לידה שלאחר מלאת ת"ל אחת:
יכול לא תביא על לידה שלפני מלאת כדקאמר שאינה מביאה אלא קרבן א' על לידה של תוך מלאת:
אבל תביא על לידה שלאחר מלאת.

סד:

נזיר ועושה פסח שהלכו בקבר התהום בשביעי שלהן טהורים **מאי מעמא לא אלימא** טומאת התהום למיסתר מתיב רבא ירד לישתא ממשומאת מת **ממא שחוקת ממא ממא**.
אלמא היכא לאתמוק בטומאתו לא מטהרינן בטומאת התהום:
אמר ליה

מודינא לך בנוי דמחוסר תגלחת.

פי' תגלחת טומאה ומתני' איירי היכא דמחוסר תגלחת שהרי אף טבילה הוא מחוסר שהרי הוא ירד לטבול וכ"ש תגלחת שאחריה ורצ המנונא מייירי בשביעי אחר שגילה דנהי דמחוסר הערב שמש צהאי לא קרינן ליה בחזקת טמא כדמפרש ואזיל:
א"ל אף אגא מודינא לך נזיר ועושה פסח דלא מחוסר ולא כלום.
כלומר ואחר' טבול ואחר שגילה:
אמר ליה אביי והא מחוסר הערב שמש א"ל שמשא ממילא ערבא ואף אביי הדר ביה.
והוה דשימשא ממילא ערבא ולא חשיב חסרון:
ד'תניא יום מלאת תביא תוך מלאת לא תביא.

האי יום מלאת לאו דוקא אלא כלומר חזרה וילדה יום פ"א תביא ב' קרבנות:
תוך מלאת.
שחורה וילדה שנית תוך ימי לידה ראשונה לא תביא רק קרבן א':
יכול לא תביא על לידה שלפני מלאת אלא תביא על לידה של אחר מלאת.
כגון שילדה צנינה ציוס ס"ד ללידה ראשונה וחזרה וילדה ציוס ס"ד ללידה שני

שהיא תוך מלאת של לידה שניה ולאחר מלאת של לידה ראשונה:
ת"ל ציוס מלאת'
דכל תוך מלאת צין ללידה א שניה הנפטרת בקרבן לא ראשונה אינה מביאה אלא קרבן אחד:
ואמר רב כהנא היינו טעמא דמחוסר קרבן.
כלומר משום הכי מיפטרא בקרבן אחד לפי שמחוסרת קרבן של לידה ולא ינא עליה שעה שאינה להביא קרבן לפי של לידה ראשונה דבכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה והואיל וילדה שנית לא תוכל להביא קרבן של ראשונה עד מלאת לידה והואיל ולא הספיקה למלאת לידה שניה עד שילדה שלישית ולכ"ג דין הוא שמיפטר היא בקרבן אחד:

התם נמי מחוסר הערב שמש.
כמו והוינן צה התם צלידה שלאחר מלאת אמאי תביא קרבן ללידה שניה הא מחוסר הערב שמש כלומר מי לא עסקינן צהשה שלא טבלה לסקוף שצוועיי כל עיקר הוי אף לאחר שמוניס אינה ראויה להביא קרבן לידה ראשונה ואפי"ה מביאה קרבן על לידה שלאחר מלאת:
אמר אביי שימשא מבי"א ערבא.
כלומר לא מיבעיא חסרון הטבילה שאינו חשוב חסרון שהרי מקוה לפניו וצידו ליטבול אלא אף הערב שמש שאינו צידו לא קתשיב חסרון דשימשא ממילא ערבא ואית דמפרשי האי דמיחסרף הערב שמש מטבילה דרצנן צסוף [פ"א] כדאמר צפרק חומר צקודש (מגיגה דף כה).
ולא נהירא חדא דמדאורייתא אמרי"ם וכו' הא לא צעי הערב שמש דקתי' התם דמחוסר כיפורים וקא טבילה לקודש והתם די"ק טבילה אין הערב שמש לא אמילי אחרינא^[5]:
בתחלה.
שלא נודע לו כי קבור שם צקצר:
בדרבנן.
צגמ' מפרש אמאי נקטיה:
נוטרו.
נהי"ה דקצר הדיוע אמרינן צפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מו):
אסור לפנותו התם הוא דוקא בשנודע צו לדעת שצמר' קבור שם אבל צנמנא אמרינן התם מותר ליטלו מאחר שלא נודע הקצר לצני אדם נכון לומר כי לאקראי נקצר שם:
תפוסתו.
מפ' צגמ':

מצא שלשא אם יש בין זה לזה מדר' אמות ועד שמונה ה"י בשבונת קברות.
כלומר דליגנלי מילתא דין דמשעמחא מתחא כי צית הקצרות היה שם ולכן אסור ליטלן ולפנותו גם צריך לצדוק הימנו ולהלן עשרים אמה כי צודאי צצית הקצרות היה שם ורגילים היו לקבור צצמערות כדאמרי' צצלהי המוכר פירות והתם מפורש להך לישנא דהאי תנא צצבר דמוכה של מערה ד' אמות על שמונה כר"ש דצרייתא והך צצלהי לאו תוך ארבע אמות אשכחינהו כדמוכח התם דרוחצ הכוך אמה וצין כוך לכוך אמה וחאי אמה מקו פניו סמוך לכותל המערה לשני כתלים הרי תוך ד' אמות שני כוכין ודקאמר מררבע על שמונה הכי קאמר שלשה מונגין כפי סדן הראוי לקבור שלשה מתיס צצמערה שרצצה ד' אמות וארכה שמונה אמות מהו^[6] לרצצה שני כוכין והשלישי לא יהיה מרוחק יותר מן ח' אמה וחאי שכן המשפט המערה שרצצה ארבעה וארכה שלשה כוכין דהא לימא כדפרשיט:
מאררבע אמות עד שמונה.
ל"ג כהלן מטה וקוצרין דצני חלר הקצר הוא דמימתי צצפרק המוכר פירות:

הכותים אין להם:

פרק תשיעי נזיר

אמר רב המנונא נזיר ועושה פסח.
שנטמאו בטומאת מת והוזה עלינן צג' וצצציעי והלכו צקצר התהום צצציעי שלהן ולא נודע לעושה פסח עד עשהה פסחו ולנזיר עד שמנה מירותו וגילהו לנזירות טהרה:
טעוויס.
ואע"ג דנטמאו צצציעי שלהן דלא אלימא אהך טומאת התהום למיסתר הואיל וכבר

עבר ונטטר לכשנטמא בטומאת התהום:
מציב רצא ירד.
לטבול וליטער מטומאת המת ונמצא מת משוקע צצקרק המערה טמא שחוקת טמא טמא.
והכא נמי כיון דהוי צצוקת טמא צצציעי שלו לכשנטמא צצצר התהום לפי שעדיין לא גילח תגלחת טומאה לנזירות ולא הערבי שמשו דמגלחת לאחר צילת מייס הוא כדאמר' לעיל צצרק [ג' מינין] (דף מד):
א לוקמיינה נמי על חזקתו ולהוי טמא:
אמר ליה **מודינא** לך **צנויר**.
דיקון דנטמא ציוס צציעי שלו קודס תגלחת דטמא ואפי' כי לא נודע לו עד לאחר גילוח דטערה דמשום דמחוסר תגלחת טומאה כי נטמא צקצר התהום:
דלא מחוסר ולא כלום.
והוי בחזקת טהור הו"כ נטמא צקצר התהום ומספיקא לא מחתינן ליה טומאה צצתנן שחוקת טהור:
טהור:
א"ל עושה פסח נמי ציוס ז' שלו ו קא מחוסר הערב שמש וקאמר דחוקת טמא טמא:
ממילא ערבא.
וכלא מחוסר ולא

כלום דמי:
ואף אביי הדר ביה.
ולאמר הערב שמש לאו חסרון הוא דשימשא ממילא ערבא:
דסינא ובמלאת ימי טערה לכן או לצמ וגו':
יום מלאת תביא.
אם חזרה והפילה ציוס מלאת לזכר דהיינו ציוס ארבעים ואחד לזכר ריוס פ"א לנקבה תביא שמי קרבנות אבל על אמות שילדה בתוך מלאת לא תביא דאמר קרף זאת תורת היולדת [ויקרא יצ] הטורה ריצתה על כמה ולדות שיש לה בתוך ימי לידה שמביאה קרבן א' ואוכלת צקדשים ואין א השייר עליה חובה:
יכול לא תביא כו' אלא תביא על שלאחר מלאת.
שאם לידה נקבה בתוך שמוניס ון ולאחר שעצבר פ' דראשונה חזרה וילדה נקבה בתוך שמוניס של שניה יכול שמביא קרבן על הראשונה ועל השלישית לפי שהוא לאחר וימלאת של ראשונה:
סי"ג ובמלאת.
דמשמע כל זמן שילדה ציוס מלאת צצעה שראויה להציב אה קרבן צצמתיב צצקרבן על שמיסין אצל תוך מלאת לא תביא ווו הואיל והיא בתוך מלאת של שניה לא תביא:
אמר רב כהנא.
כלומר ואמר רב כהנא עלה דהיא ש אמי הכא צלידה ו'ללאחר מלאת מ"ט לא מתיציב לאיתוי עלה קרבן משום דמחוסרף קרבן דכל חדא וחדא דמתיילדא לה הויא צצעה שאינה ראויה להביא אה קרבן.
ומוצנינן עלה דהיא אהת נמי ציוס מלאת לפ"א אמאי מיימא קרבן הא מחוסרף הערב שמש שהרי היא צריכה להיות חוזרת וטובלת צו ציוס אע"פ צצצר טבלה לצסוף י"ד וצמחמת לידה כדי להתייר לאכול צקדשים צצתנן צצמסכת חגיגה צצפרק חומר צקודש (דף כה).
שהלוקן והמחוסר כפורים צריכין טבילה לקודש וצריכין הערב שמש דהיינו טבול יום ארוך שצע"פ שצטבלה לסקוף י"ד אינה אוכלת צקדשים עד סוף פ"א וצריכה הערב שמש:
אמר אביי.
האיך חסרון דמיעל שימשא לאו שמייה חסרון דשימשא ממילא ערבא והוי לה שעה הראויה להביא אה קרבן משה"ה אמר דציוס מלאת תביא.
והא מילתא דאביי ורב כהנא לא שמיעא לן היכא איתא:
מתני' **המולא** **מם מושכב כדרכו** ו'.
[ולא] יושב ולא ראשו צין ורכותיו ולא הרג:
נוטלו ואם נפסו.
עומפנו למקום אחר וציוס חושש שיש כאן צצמקוה האוה שום מת אחר ומותר לו להלך צכ"מ וכן אם מנא שניס אבל אם מנא שלשה אם יש צין זה לזה מארבע ועד ח' אם יש צין ראשון ולשני מתחילת ארבע לסקוף ארבע דהיינו לרוחצ המערה או שהן מושכצין בתוך שמונה וצצצמדת ארוך המערה שהאחד צצתחילת אחד והשלישי צצסוף ח' דהכי קא מוקיסי לה אליבא דרצנן ור"ש צצפ' המוכר פירות (צ"ב צק):
ה"י **צצונת קצרות**.
וקנו מקומן ואע"פ שאין שם כראוי כדגרסי' התם שנפתח לתוכו וצוכין שצוכצין מיכן לאורך המערה דאיתרמוי איתרמי' דלא הספיקו לקבור שם אלא הללו וצצשה] מתיס והואיל ווו צצונת קצרות יש לחוש שנתנ נעשו שם שמי מערות אחת מכאן ואחת מכאן וחצר צצמנע שהוא שש על שש:

וצריך

שמונה כך מירך ר"מ ודלא כפי' רצצ"ס שפירש תוך הארבע אמות **צוק**
לפי'א והוה הערב שמש שלה.
ור"ל מי לא עסקי שאחרה טבילתה עד יום פ"א וצריך א הערב שמש ואינה מביאה כפרתה עד למחר ואפי"ה קי"ל דבכל ענין אם הפילה יום פ"א מביאה ב' קרבנות ואע"ג דמחוסר הערב שמש:
ומשני אביי דשמשא ממילא ערבא ולא מקרי חסרון וכיון שמה שמחוסר הערב שמש לא מקרי חסרון גם מה שאינה יכולה להביא קרבנות בלידה עד למחר לא הוי חסרון דלידה לא הוי מחוסר זמן מידי יהוה אמפלת אור לפ"א לבי"א ואי תיקשי לך ע"כ פלוג ביוס פ"א שאם הפילה קודם שטבלה מחוסר מעשה היא א' ומביאה קרבן א' והה"נ אחר שטבלה נמי מחוסרת הערב שמש דלא פלוג דמתוך דמחוסר טבילה לא מקרי מחוסר מעשה כיון דבידה ליטבול מידי דהוי איליה אחר מלאת קודם שחביאה קרבנותיה.
דיכין דבידה להביאם הוי כאילו הביאתם:
וי"מ והא מחוסר הערב שמש דכי נמי טבלה קודם צריך לטבול שנית יום פ"א כדתנן במס' חגיגה פ' חומר בקודש אונן ומחוסר כפורים צריך טבילה

מסורת הש"ס

א) [פסחים י:5, 6] (צ"ב דף קא:
א הלכות פט"ו מ"ג,
ב) צנלחא מתב המ"יע
צ) שצצצצמת מהר"ס נמוק חיתת צצחמילה) ד) [צצמשה צצצצצציות וכן בעירן איתא מצצצצצות וכן גירסת הרמב"ם צ"ל והר"ב ועיין מו"ט, ט) צ"ל השגה, ו) גי' א"מ ראשונה צין ללידה שניה וכו',
ז) [ועי' תוס' מגילה כה. ד"ה האוקן, ח) גי' א"מ חתי אמה,

תורה אור השלם

1. ובמלאה ימי טהרה לבן או לבת גביאי כביש בן שנתו לעלה וכן יונה או חר לחטאת אל פתח אהל מועד אל הבחן:
ויקרא יב ו

הגהות התוספות

1. צ"ל אה.
2. צ"ל אף כיוס.
3. צ"ל ת"ל ובמלאת ימי טערה ציוס מלאת תביא תוך מלאת אה תביא.
דכל צ"ל א.
4. צ"ל נקב.
5. צ"ל איינין.
6. חיתת נהי נמוק וצ"ל והא.
7. צ"ל כי לדעת נשאר.
8. צ"ל שמיס חן.
לרמזה צצני סוכין ו'.

מוסף רש"י

המוסף מת בתחילה.
שלא נודע עד עכשיו שהיה כאן זמ.
א' נמי נודע שיש כאן ואחר כך מנא שמיס אחרים מתלה שלא היו ידועין לא הוי צצונת קצרות לקנות מקומן.
אלא טעלן ואת מפוסקתן עד ששיי צצקה ידועין או שלשה מתלה (רשב"ם ב"ב קא: עיר"ש באור כל החטוה בארובה).

פ' הרא"ש (המשך)

לשניה שהווא אחר מלאת של הראשונה וה"פ יכול לא תביא על לידה שלפני מלאת לראשון אבל תביא על לידה שלאחר מלאת לראשון אע"פ שהווא תוך מלאת לשני:
ת"ל ובמלאה דמשעמך ודקא יום מלאת תביא אבל על של תוך מלאת לא תביא והאי נמי תוך מלאת של השני הוא.
ופי"ב דכריות פליגי בה תוך מלאת לא תביא והאי נמי תוך מלאת של השני הוא.
הראשונה ואינה מביאה על השנייה מביאה על השלישית ואינה מביאה על הרביעית והך ברייתא דרבנן כ' יהודה:
אמר רב כהנא שאני הכא דמחוסר כלימור מה עעם אינה מביאה על השלישית הואיל והוי אחר מלאת של ראשון וקאמר רב כהנא משום שלא הגיע השעה שחוכל להביא קרבן על הראשון הלכך הוי בתוך מלאת לראשון:
התם נמי הא מיוחס הערב שמש פירוש המפלת יום פ"א דקי"ל דמביאה ב' קרבנות דאף אור לשמונים וא' מחייבי בה ב' קרבנות ואמאי הא מיוחס הערב שמש.
תימה מאי הערב שהיא שייך הכא והלא היא טובלת אחר שבועיים ונקראת טבולת יום ארוך ואסורה בתרומה עד אור

לפי'א והוה הערב שמש שלה.
ור"ל מי לא עסקי שאחרה טבילתה עד יום פ"א וצריך א הערב שמש ואינה מביאה כפרתה עד למחר ואפי"ה קי"ל דבכל ענין אם הפילה יום פ"א מביאה ב' קרבנות ואע"ג דמחוסר הערב שמש:
ומשני אביי דשמשא ממילא ערבא ולא מקרי חסרון וכיון שמה שמחוסר הערב שמש לא מקרי חסרון גם מה שאינה יכולה להביא קרבנות בלידה עד למחר לא הוי חסרון דלידה לא הוי מחוסר זמן מידי יהוה אמפלת אור לפ"א לבי"א ואי תיקשי לך ע"כ פלוג ביוס פ"א שאם הפילה קודם שטבלה מחוסר מעשה היא א' ומביאה קרבן א' והה"נ אחר שטבלה נמי מחוסרת הערב שמש דלא פלוג דמתוך דמחוסר טבילה לא מקרי מחוסר מעשה כיון דבידה ליטבול מידי דהוי איליה אחר מלאת קודם שחביאה קרבנותיה.
דיכין דבידה להביאם הוי כאילו הביאתם:
וי"מ והא מחוסר הערב שמש דכי נמי טבלה קודם צריך לטבול שנית יום פ"א כדתנן במס' חגיגה פ' חומר בקודש אונן ומחוסר כפורים צריך טבילה

^[1] דצני רבינו אינו מובא ודאי' נפל דצני רבינו וי"ע